

Összeállító: KNEZNY ÁNDOR

Összeállítás ideje: 1971.

TART.: NAGYTATI FÁZEKASSÁG

19 lap

Földrajzi mutató: 'NAGYTATI'

Szakmutató: XV, A, 5

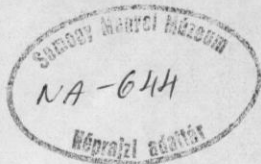
PAPÍRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁRNOVÁCS

ÁTVEZETVE AZ EGYSÉGES LTK. 1913-as TÉTELE ALÓL

V/18/56

Nagyatád, 1971. július 2.

Adatközlő: Csermák József, 65 éves
fazekas

AZ EDÉNY ÁRUSÍTÁSA

Szekerrel én jártam Tarany, Háromfa, Bakháza, Ujlak, Vizvár, Bélavár, Heresznye, Korpád, Szabás, Kutas, Beleg /Csökölybe nem ment, mert az a Bencsik járása volt - jobb, tisztább egyag volt, jobb edénye volt./ Az egy Csökonyai vásárban voltunk együtt. Berzence, Aracs, Drávaszentes, Kisgőla, Nagygőla.

Kukoricáért - 3-szor töltve

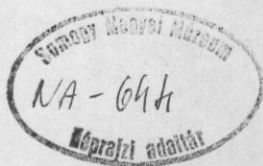
Borsóért - 2-szer, 1 1/2-szer töltve.

Bakházán 2-szer, 3-szor töltve borral adtam az edényt.

Cseléteknél korpáért

lisztért - kisjátékért 3 tojás

Kívül-belül mázasért 1 töltéssel többet kértem. A bort hordóban hoztam. A gabonát Babócsán adtam el, mert jobb ára volt. 1923-24-ben malomellenőrök voltak. Faluzási engedély kellett.

v/18/47

Nagyatád, 1971. július 2.

Adatközlő: Csernák József, 65 éves
fazekas

A HÁROMLÁBU LÁBAS

Tiszta tűzálló agyagból készült, poltáriból. 5-6-szor töltve adtuk gabonával, rozssal, búzával. A többit csak háromszor, négyszer töltve. Nyele is volt. 2 literestől fogva 5-6 literesig többféle nagyság volt. A korongról tudta már az ember, hogy mekkora lesz. Az ujjával nézte meg az ember, hogy milyen vastag a feneke. Ha vékony volt, hogy el ne pattanjon tett bele még agyagot, elsimította és tovább korongolta.

Olyan tisztá nak kellett lenni, ha egy kis gyufafej vagy valami apróság belekerült elvágta az ember kezét. Annyira meg kellett taposni az agyagot, ha baj volt jött a lapicka.

A lábas kívül fekete, belül is fekete volt. Egyszer hozattak 3 vagy 4 mázsa feketekövet, az 20 évig eltartott.

Vasmozsárban törtük meg, átszitáltuk és beledaráltuk 2-3-szori darálás után a mázba.

V/18/39

Nagyatád, 1971. július 2.

Adatközlő: Csernák József, 65 éves
vált fazekas

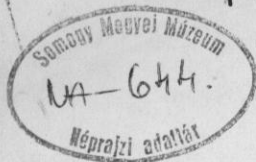
A FELHASZNÁLT AGYAGOK EREDETE

Négyféle agyag kellett: ihárosból
poltári fehéragyag
vásárosdombói vörös agyagot
nagyatádi

Az iharosít kis teknőkben hordtuk egy erdőből a fák alól 4 méter mélyről. Olyan kellett, amelyik nem volt mészköves. Nem volt szűrve abban az időben. Szűrést csak a Dudás kályhásnál csináltak. Hogy ne legyen mészköves az agyag, mert az kidurran, mélyről hoztuk fel, hogy szét ne durranjon. Iharosból hordtak a csurgóiak is. Ezt kevertük a másik háromból. Csurgóról Kovácsékat ismertem, még él a Pali, az a vén legény. A poltári agyag nagyon finom volt, azt lehetett tisztán használni "lábos" készítésére. Az drága volt, mert tűzálló agyagból készült. 5-ször, 6-szor töltve adtuk el gabonával.

1913

NITTL-KÖNYV MŰZEM HATÁROZÁS V/18/38

Nagyatád, 1971. július 2.

Adatközlő: Csernák József, 65 éves
vált fazekasCSERNÁK JÓZSEF FAZEKAS TANONCÉVEI

1906-ban születtem. Bajcsiék volt ak a nevelőszüleim, 1914-től náluk voltam. Már akkor kellett dolgoznom, taposni az agyagot. Voltak azok a "Schwächspuderok", azaz vándorlegények, németek. 2-3 hétig dolgoztak, aztán továbbálltak. Jól dolgoztak. Győr-ből jöttek. Testvérje Bajcsi a Gráblíkban laktak, szintén fazekasok, Zákányban volt egy lánya, azok is kályhások voltak. Majer nevü.

Az öreg Bajcsi kijárt a szőlőbe a Péter, a fia és én do lgoztam. Somogyaracsban Flóriánkor volt bucsu, ott árultam aznap is, mikor meghalt az öreg.

Reggel 4-kor már elküldtek a segédek pálinkáért, ha nem volt segéd már készítettem a négyféle agyagot a darálókön, hogy kész legyen, mire iskolába megyek.

V/18/51

Nagyatád, 1971. július 2.

Adatközlő: Csermák József, 65 éves
fazekas

KUPCSERÉP

Kupcserép is készült - Atádon, még a járásbiróságon is volt.
Formában készült. Barnára, de inkább zöldre kérték.

V/18/41

Nagyatád, 1971. július 2.

Adatközlő: Csernák József, 65 éves
fazekas

F A Z É K

Fazék 1/2 literestől 10 literesig mindenféle volt. 3-4 literes volt a leggyakoribb. Lekvárosnak 15-20 literest is készítettek.

V/18/40

Nagyatád, 1971. július 2.

Adatközlő: Csernák József, 65
éves fazekas

F O G A T

A bucsukra, szállításra saját egyes lovuk volt. A korszó az volt áru.

v/ 18/43

Nagyatád, 1971. július 2.

Adatközlő: Csernák József, 65 éves
fazekas

MÁZ FELHASZNÁLÁSA

Zöld, barna máz volt

A 19-es háboru alatt nem volt zománc, akkor csak fonnyasztva adtuk el. Különben kívül is zománcoltuk a lekváros fazekakat, savanyított, és főző. Tejfölös bögrék.

A tejesfazekak csak belül mázoltak, volt fül nélküli is.

V/18/42

Nagyatád, 1971. július 2.

Adatközlő: Csernák József, 65 éves
fazekas

T Ü Z E L É S

5 méter fa kellett kétszeri tüze lésre - nyirfa lángolt jól,
meg a berekfa.

V/18/44

Nagyatád, 1971. július 2.

Adatközlő: Csernák József, 65 éves
fazekas

A FŐZŐFAZEKAK

Kevért agyagból voltak, legtöbb az atádi agyagból került bele.

V/18/45

Nagyatád, 1971. július 2.

Adatközlő: Csernák József, 65 éves
fazekas

AGYAGFÉLÉK

A vásárosdombói vörös agyag, de tele volt mészkővel. Azt köllött szűrni. Az atádi sárga színű volt, gyenge volt, kellett keményíteni vele. Az atádiból virágcserepek, játékok, lukas csibeitatók készültek.

Tűzálló edényhez poltári agyagot kellett felhordani.

V/18/46

Nagyatád, 1971. július 2.

Adatközlő: Csernák_x József, 65 éves
fazekas

AZ IHAROSI AGYAG BÁNYÁSZÁSA

Az iharosit megátkoztam, mert 2-2 és fél ölről hoztuk fel. Csákányt, kis irtókapát rövid nyéllel, és kis teknőkben hordtuk fel. Fuvarost fogadott Csurgón és 3-4 szekérral hoztuk haza. Nektünk volt egy egyes lovunk, az is hozott. Mi meg gyalog jöttünk a mesterrel. Egy évben kétszer mentünk Iharosba bányászni.

V/18/48

Nagyatád, 1971. július 2.

Adatközlő: Csermák József, 65 éves
fazekas

TEJESFAZEKAK

1/2 litertől 5 literesig is volt, 1 1/2 - 2 literes ment leg-
jobban.

V/18/50

Nagyatád, 1971. július 2.

Adatközlő: Csernák József, 65 éves
fazekas

T Á L

Tál volt saját színiben, barna is, sárga, a fehér 1 1/2 - 2 literes volt kocsonyás.

V/18/52

Nagyatád, 1971. július 2.

Adatközlő: Csernák József, 65 éves
fazekas

AZ EDÉNY CIFRÁZÁSA

A mama írta a segesdi korsóra, a csöcsöt is ragasztotta rá, ő
cifrált a puslával, öntötte a festéket. Az öreg az ecsettel
festett, pedig hatalmas ember volt.

V/18/53

Nagyatád, 1971. július 2.

Adatközlő: Csernák József, 65 éves
fazekas

FAZEKAK

A fazekak, volt amelyik csak belül volt zománcos, "parasztfazék",
volt amelyik kívül-belül mázas.

V/18/55

Nagyatád, 1971. július 2.

Adatközlő: Csermák József, 65 éves
fazekas

T Á L A K

Tálakra tulipánt, rózsát, szegfűt festett az öreg. A rózsza piros volt.

V/18/54

Nagyatád, 1971. július 2.

Adatközlő: Csernák József, 65 éves
fazekas

"EBÉDESBÖGRE"

"Ebédesbögrét", "ebédes poharat" kértek egy litereset, másfele-
set. Leginkább mind fehér volt belül, kívül volt fehér vagy
zöld. Fehér alapon zöld minta hullámvonal puszkával. 3 literes-
től - 1/2 literesig.

V/18/49

Nagyatád, 1971. július 2.

Adatközlő: Csermák József, 65 éves
fazekas

BUGYOGÓSKORSÓ

Csak zöld "zománcos" bugyogóskorsót készítettek. 5-6 féle méret volt, 5-6 literesig. Azon volt rózsza, tulipán és cifrálva fehérrel a zöld máz alatt. Volt tiszta feketével is leöntve segesdi korsó "grundozott" - ezt a tűz me llé tettük, mert sok meleget kívánt.

A segesdi korsó 5 féle méretben készült, 1 literes volt a legnagyobb.